

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI

Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: +420 296 153 222
fax: +420 296 153 264

Zápis ze setkání pracovní skupiny pro metamfetamin

Termín: 20. prosince 2012, 10:00–12:00 hod.

Přítomni: Mravčík, V., Grohmannová, K., Havlíček, S., Jonášová, A., Hrachovec, M., Kuchař, M., Wohlgemuth, M., Gabrhelík, R., Rychterová Těmínová, M., Tomíček, P., Roman, M., Kotlík, B., Sokol, M., Novák, P.

Omluveni: Ondroušková, A., Fidesová, H., Vedralová, J.

Nepřítomni: Zimová, M.

Host: Vobořil, J.

Program:

1. Souhrn situace za rok 2011
2. Záchyty metamfetaminu v r. 2012 - množství a čistota
3. Prekurzory pro výrobu metamfetaminu
4. Legislativa související s kontrolou metamfetaminu a jeho prekurzorů v ČR
5. Další aktuality, diskuse, různé

Úvod

- Na svém posledním jednání dne 11. 12. 2012 uložila RVKPP pracovní skupině pro metamfetamin zhodnotit aktuální vývoj situace v oblasti výroby, nabídky a poptávky po metamfetaminu a předložit v této věci souhrnnou zprávu.

Souhrn situace za rok 2011

- Dne 4. 12. 2012 byla zveřejněna Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2011, která obsahuje souhrn nejnovějších údajů o drogové situaci v ČR.
- V prosinci 2011 realizovalo NMS ve spolupráci s Factum Invenio, s.r.o., výzkum „Prevalence užívání drog v populaci ČR“. Jednalo se o omnibusové šetření v obecné populaci respondentů starších 15 let. Pervitin/amfetaminy někdy v životě vyzkoušelo 2,1 % z 1028 oslovených respondentů, v posledních 12 měsících užilo tuto látku 0,8 % respondentů. Průzkumy realizované v posledních letech ukazují dlouhodobě stabilní situaci v oblasti užívání pervitinu. Na podzim 2012 proběhl sběr dat celopopulační studie Národní výzkum užívání návykových látek 2012 realizované na reprezentativním vzorku populace ve věku 15-64 let. Výsledky se aktuálně zpracovávají.
- V r. 2011 znovu mírně vzrostl počet problémových uživatelů drog odhadovaný multiplikací počtu klientů nízkoprahových programů – střední hodnota dosáhla 40,2 tis. osob. Na nárůstu se podílejí především uživatelé pervitinu (30,9 tis.). V průběhu 4 let došlo k nárůstu středního odhadu jejich počtu přibližně o třetinu.
- Od r. 2008 roste počet uživatelů drog v Registru žádostí o léčbu hygienické služby. V r. 2011 vyhledalo léčebné služby celkem 9284 uživatelů drog. Žadatelům o léčbu dlouhodobě dominují uživatelé stimulancií (64,9 %) – u většiny z nich je základní drogou pervitin.
- V r. 2011 bylo zjištěno 190 úmrtí na předávkování nelegálními drogami, těkavými látkami a psychotropními léky (194 v r. 2010), z toho bylo 28 případů smrtelných předávkování nelegálními drogami a těkavými látkami (55 v r. 2010), což znamená významný pokles. Metamfetamin byl příčinou smrtelného předávkování v 16 případech (18 případů v r. 2010), z toho ve dvou případech v kombinaci s léky. Ve dvou případech se jednalo o předávkování metamfetaminem u německých občanů.

- Dlouhodobě roste počet drogových trestných činů a současně i jejich podíl na zjištěné trestné činnosti. Za drogové trestné činy bylo v r. 2011 stíháno necelých 2,8 tis. osob, nejčastěji z důvodu nedovolené výroby, pašování a prodeje metamfetaminu či konopných látek.
- Metamfetamin byl v r. 2011 druhou nejčastěji zachycenou drogou. Jednalo se o 304 záchyty v množství 20,1 kg. Více než 70 % tvořily záchyty do 10 g. I když se počet záchyty ve srovnání s r. 2010 zvýšil, celkové množství zadrženého metamfetaminu bylo nižší o 1,2 kg. Policie ČR odhalila 338 varen, což je o 31 více než v r. 2010. Jednalo se většinou o malé varny.
- Jako hlavní prekurzor pro výrobu metamfetaminu sloužily léky s obsahem pseudoefedrinu dovážené zejména z Polska. Množství nelegálně dovážených léků roste od r. 2009, kdy došlo k omezení jejich prodeje v lékárnách v ČR. CPJ a NPC zadržely v r. 2011 celkem 480 604 tablet léků s obsahem pseudoefedrinu, což představuje nárůst o více než 35 % ve srovnání s r. 2010.
- Odhadem jsou v ČR v posledních letech vyrobeny a spotřebovány přibližně 4,6 tuny metamfetaminu ročně.

Záchyty metamfetaminu v r. 2012 - množství a čistota

- K 19. 12. 2012 bylo na Kriminalistický ústav Praha odesláno ke zkoumání celkem 7373 g metamfetaminu. Průměrná čistota u těchto vzorků činila 75,2 %. Nadále převažují domácí varny, nicméně se objevují i větší laboratoře či místa určená pouze pro extrakci pseudoefedrinu. Výroba se sofistikuje a roste čistota metamfetaminu. Roste podíl zapojení občanů vietnamské národnosti, aktuálně přibližně polovina zadržených cizinců. Údaje o záchytech za celou ČR vyhodnocuje NPC, souhrnná data za r. 2012 zatím nejsou k dispozici.
- Podle údajů CPJ bylo do konce října 2012 zadrženo 3,2 kg metamfetaminu, 400 g efedrinu, 800 g pseudoefedrinu a 350 tis. tablet léků s obsahem pseudoefedrinu dovážených z Polska. Nejvíce záchyty bylo zaznamenáno při kontrolách osobních automobilů. V česko – polských příhraničních oblastech operují společné hlídky příslušníků obou států. Podle CPJ změna situace není možná, dokud Polsko nezačne regulovat prodej léků s pseudoefedrinem.
- V únoru 2012 proběhlo jednání, kterého se účastnili český ministr vnitra Jan Kubice, spolkový ministr vnitra Hans-Peter Friedrich, bavorský státní ministr vnitra Joachim

Herrmann a saský státní ministr vnitra Markus Ulbig. Předmětem jednání bylo prohloubení spolupráce při řešení příhraniční trestné činnosti, zejména drogové a majetkové kriminality a převaděčství. Ministři se dohodli na vytvoření pracovní skupiny, která bude řídit další rozvoj spolupráce policejních a celních orgánů. Na konci jednání podepsali český a spolkový ministr „Ujednání mezi Ministerstvem vnitra České republiky a spolkovým ministerstvem vnitra o zřízení Společného centra česko-německé policejní a celní spolupráce Petrovice – Schwandorf“. Oba ministři se také dohodli na přípravě nové smlouvy o policejní spolupráci; stávající smlouva řešící koordinaci jednotlivých složek byla podepsána v roce 2000, tj. ještě před vstupem ČR do schengenského prostoru. Ministerstvo vnitra jedná také s vietnamskou ambasadou, zatím proběhlo pouze úvodní setkání.

- Jednou z hlavních priorit Policie ČR pro rok 2013 je důsledné vymáhání práva v oblasti nelegálních drog. Tato priorita se bude dotýkat pořádkové, dopravní, cizinecké i kriminální policie a ve svém důsledku bude zaměřena na odhalování přestupků na úseku toxikomanie, problematiku nelegálních drog v dopravě, ale i vyšší míru postihování trestné činnosti související s neoprávněným držením nelegálních drog a jejich výrobou i distribucí. V souvislosti s prioritou by mělo dojít k opatřením, která v exponovaných oblastech navýší personální kapacity SKPV Policie ČR specializované na odhalování drogové kriminality, včetně kapacit NPC SKPV. Aktivita pracovních skupin všech úrovní i rezortů směřují k účinnějšímu postihování výroby a distribuce metamfetaminu navázané převážně na klientelu ze SRN. Za tímto účelem jsou realizována opatření zjednodušující příhraniční i přeshraniční výkon služby policejních i celních orgánů, včetně justiční spolupráce. V problematických lokalitách je vyvíjen tlak na vznik mezioborových mezinárodních pracovních týmů, které mají efektivněji využít potenciál represivních, kontrolních a regulačních orgánů obou států NPC bude pokračovat v analýze záchytů drog v česko-německém pohraničí, údaje za rok 2012 budou k dispozici v lednu 2013.

Prekurzory pro výrobu metamfetaminu

- Hlavním prekurzorem pro výrobu metamfetaminu jsou i nadále léky obsahující pseudoefedrin. NPC upozorňuje na problematiku tzv. pre-prekurzorů, tj. látek, které lze jednoduchým postupem převést na prekurzor OPL. Problém kontroly pre-prekurzorů spočívá ve využití těchto látek v chemickém a farmaceutickém průmyslu. Prosadit kontrolu těchto látek bude velmi komplikované z důvodu silné lobby farmaceutických firem. Žádná konverzní laboratoř v ČR nebyla zachycena. K danému tématu publikován článek v Bulletinu NPC 4/2012.

- Podle údajů SÚKL se stále udržuje nízká spotřeba léků s obsahem pseudoefedrinu. Jejich spotřeba za období leden – říjen 2012 činila 477 332 balení (733 147 balení v r. 2011). SÚKL provádí v lékárnách jednak namátkové kontroly výdeje a současně cílené inspekce v případech zjištění zvýšeného výdeje. V r. 2012 bylo provedeno 5 cílených inspekcí, z toho ve 2 případech zjištěno porušení zákona č. 378/2007, o léčivech.
- Podle ČLnK je možné regulaci prodeje léků s pseudoefedrinem prosadit prostřednictvím Evropské lékové agentury, která je odpovědná za uvádění léčivých přípravků na trh EU. Agentura může ve své farmakovigilanční směrnici doporučit výdej těchto léků na recept. V ČR je autoritou pro podání podnětu SÚKL. Při prosazování požadavku navrhuje ČLnK postupovat ve spolupráci s Německem.

Legislativa související s kontrolou metamfetaminu a jeho prekurzorů v ČR

- Legislativní proces v případě novely zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, a zákona o prekurzorech má přibližně půlroční zpoždění. Podle směrnice Evropského parlamentu a rady 98/34/es, o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, byly návrhy obou norem předloženy k notifikaci Evropské komisi. Vyjádření komise obsahovalo výhrady k navrhované kontrole červeného fosforu. MZ se podařilo navrhovaná opatření vyargumentovat a poté, co Evropská komise akceptovala vysvětlení ČR, koncem listopadu odeslalo MZ materiály Legislativní radě vlády ČR. Přijetí těchto norem bude znamenat například nutnost registrace bez ohledu na množství látky, ohlašovací povinnost v podobě měsíčních hlášení, povinnost hlášení účelu a odběratele, zákaz prodeje nepodnikajícím osobám apod.
- Aktuálně probíhá novela zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, kterou se mimo jiné zavádí IV. kategorii léčiv, tj. léky na předpis s omezením, včetně speciálního registru výdeje léků s omezením. Novela prošla 7. 12. 2012 parlamentem a pokračuje do senátu.
- Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik (INCB) na svém zasedání v listopadu 2012 uzavřela hodnocení české drogové legislativy závěrem, že stávající legislativa není v rozporu s mezinárodními úmluvami. Současně však doporučila zavedení (1) registrace přestupků nedovoleného nakládání s OPL v malém množství pro vlastní potřebu *(Velmi pravděpodobně to byla reakce na dočasnou absenci sběru dat o přestupcích v ČR v r. 2009 a 2010, která byla dána změnou zákonných kompetencí.*

Tuto absenci se v mezičase podařilo do značné míry odstranit.) a (2) opatření, které při rozhodování o sankcích umožní vzít v úvahu přitěžující okolnosti, jako jsou např. recidiva, užívání v blízkosti škol apod. Vyjádření INCB viz příloha 1.

Další aktuality, diskuse, různé

- Dne 27. 11. 2012 se v německém Bayreuthu konal kongres zaměřený na rostoucí problém užívání metamfetaminu. Organizátory kongresu byly Bayerisches Staatsministerium für Umwelt und Gesundheit a Bayerische Akademie für Sucht- und Gesundheitsfragen e. V. (BAS). Z ČR se kongresu zúčastnil prof. Michal Miovský, Ph. D. s příspěvkem „Aktuální situace v České republice“. Zástupci neziskových organizací a klinik vyjádřili zájem o spolupráci s českými organizacemi/institucemi v oblasti vědecko-výzkumné činnosti, v prevenci a léčbě závislostí.
- Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze usiluje o prostředky na výzkumné projekty zaměřené na farmakoterapii závislosti na metamfetaminu. Aktuálně jsou žádosti podané na IGA ČR, NIDA a EK.
- Od klientů nízkoprahových služeb se objevují informace o rozdílech (zejména v síle účinků) mezi metamfetaminem různého původu, např. jsou používána označení jako „vietnamský perník“, „krystal“. Klienti referují o závažnějších zdravotních důsledcích ve srovnání s „běžným pervitinem“, jako jsou například výrazně větší neuromotorické projevy nebo rychlejší nástup psychotických stavů. Podle KÚP analýzy záchytů metamfetaminu nic takového nepotvrzují. Pravděpodobně se jedná o mefedron nebo směs metamfetaminu a dalšího/ch katinonu/ů či jiných látek. Těžko usuzovat na složení bez analýzy vzorků.
- Proběhla diskuze o možné novele nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, jaké je množství větší než malé u OPL, přípravků je obsahujících a jedů, o které se hovoří v souvislosti s řešením přeshraničního pašování metamfetaminu do Německa. Argumentem pro novelu a zpřísnění u metamfetaminu je rostoucí čistota této látky hlášená KÚP. Jako protiargument zazněl předpokládaný nulový efekt snížení hranice u metamfetaminu na problematiku jeho výroby a pašování do Německa.

Závěr

S ohledem na aktuální vývoj situace v oblasti výroby, nabídky a poptávky po metamfetaminu se přítomní členové pracovní skupiny shodli na třech doporučeních, kterými jsou:

1. Iniciovat regulaci prodeje léků s pseudoefedrinem prostřednictvím Evropské lékové agentury.
2. Iniciovat jednání národních protidrogových koordinátorů ČR a Německa a místních protidrogových koordinátorů příhraničních spolkových zemí a krajů za účelem stanovení dlouhodobých kroků při řešení situace v daných regionech. Z důvodu aktivit vyvíjených v této oblasti MV ČR se doporučuje koordinovat následující aktivity se Sekcí pro mezinárodní vztahy, strategie a koncepce MV ČR.
3. Přizvat ke spolupráci na řešení stávající situace zástupce Svazu Vietnamců v ČR a dalších sdružení občanů vietnamské národnosti. Z důvodu aktivit vyvíjených v této oblasti MV ČR se doporučuje koordinovat následující aktivity s odborem azylové a migrační politiky MV ČR.

Zapsala: K. Grohmannová, 10. 01. 2013